

Friss Péter

A Frankfurt am Main-i Európai Iskola

Az európai iskolák hálózata több mint ötvenéves múltra tekint vissza. Közülük az egyik legfiatalabb a 2011 szeptemberében tizedik tanévébe lépő Frankfurt am Main-i Európai Iskola, amely az ebben a jelentős pénzügyi központban található európai közösségi intézményekben, elsődlegesen az Európai Központi Bankban dolgozók gyermekei számára biztosít tanulási lehetőséget.

BEVEZETÉS

Az európai iskolák feladata, hogy megteremtsék és biztosítsák az európai intézményekbe kiküldött munkatársak gyermekeinek együttes nevelését¹. Jelen tanulmány a frankfurti iskola példáján mutatja be az európai iskolák működésének néhány meghatározó területét, pedagógiai megoldásait, bízva abban, hogy a konkrét iskolai működés és a mögötte álló pedagógiai koncepció hozzájárul a magyar iskola jövőjéről szóló vitához. Ezt a nemzetközi tapasztalatok megismerésének fontossága mellett az is indokolhatja, hogy mint az előzőekben hivatkozott számok is jelzik, bizonyos értelemben elmondhatjuk, hogy az európai iskolák gyakorlati értelemben magyar iskolák is – magyar tanárok, diákok és szülei, magyar vezetők és döntéshozók egyaránt aktív részesei ennek az iskolahálózatnak.²

Az 1950-es évek első felében szülői kezdeményezésre megszületett iskolák létrehozása mögött az a szándék munkált, hogy azon gyerekek, akiknek szülei európai intézményben vállalnak munkát, segítséget kapjanak ahhoz, hogy könnyen és gyorsan integrálódni tudjanak egy új oktatási környezetbe, miközben megőrizhetik és erősíthetik nyelvi és kulturális gyökereiket. Vagyis az európai iskolák olyan feladatot látnak el, amire a nemzeti oktatási rendszerhez tartozó intézmények nem képesek: különböző országokból érkezett tanulók számára biztosítják az anyanyelven tanulás lehetőségét, miközben saját nemzeti kultúrájuk értékeit egyfajta európai perspektívába helyezve sajátítják el. A tantervek minden esetben hangsúlyt fektetnek az európai beágyazottságra, az európai kulturális értékek átadására, különösen a humán tantárgyak esetében. Ugyanakkor az európai iskolák feladata az általános műveltség színvonalas közvetítése, megbízható, a felsőfokú tanulmányokat megalapozó

1 Az Európai Unióba történő belépéssel egyidejűleg került sor Magyarországra csatlakozására az európai iskolák működését szabályozó nemzetközi egyezményhez. Ma már mintegy 300 magyar tanuló végzi tanulmányait együtt a több mint 21 000 diákkal, akik a 14 működő iskolában tanulnak. A brüsszeli és a luxemburgi magyar szekciókon kívül több intézményben találunk magyar diákokat.

2 <http://www.eursc.eu/fichiers/contenu.fichiers3/1618/2010-D-569-de-2.pdf>

ismeretek és kompetenciák kialakítása, olyan képzést és elismert végzettséget biztosítva, amely lehetővé teszi az unió valamennyi felsőoktatási intézményében való továbbtanulást. Ez a koncepció és gyakorlat lehetőséget biztosít arra, hogy viszonylag könnyen vissza tudjanak térni a nemzeti oktatási rendszerekbe, vagy éppen az érettségi vizsgát követően akár az anyanyelvüknek megfelelő intézményekben, akár máshol felkészülten folytathassák felsőfokú tanulmányaikat.

AZ OKTATÁS SZERVEZETI KERETEI, A NYELVEK SZEREPE

Az iskolai oktatás időtartama 14 év. A kétéves óvodát (early education, pre-primary), öt évfolyamos alsó tagozat (primary) és annak programjára épülő hét évfolyamos középiskola (secondary) követi. Természetesen mód van arra, hogy a tanulók az oktatás bármelyik évében lépjenek be az iskolába. Ebben az esetben a nemzeti iskolai intézmény szintjének megfelelően folytathatók a tanulmányok, amit egy ekvivalencia táblázat alapján állapít meg az iskola.³ Amennyiben valaki nem állami-önkormányzati iskolából érkezik, vagy a nyelvi előfeltételek ezt indokolják, az igazgató teszt alapján dönt az évfolyamba, osztályba sorolásról. Az európai iskolák a székhelyük szerinti, az ottani jogrendszerben elismert állami-önkormányzati iskolák jogalanyiságával bírnak.

Az iskolában az oktatás nyelvi szekciókban folyik. A frankfurti iskola esetében ez 4 szekciót jelent: a német, az angol, a francia és az olasz nyelvű ágat. A tanítás alapnyelve a szekció nyelve (az ún. első nyelv), de már az alsó tagozat első évfolyamától megkezdődik az első idegen nyelv (a használatos terminológiával második nyelv vagy közvetítő nyelv) tanulása. A diákok osztályba sorolása az anyanyelv alapján történik. Amennyiben valaki nem talál az anyanyelvének megfelelő szekciót, akkor a szülők kérése alapján az angol, a német vagy a francia nyelvű osztályba kerül, de jogosult a saját anyanyelvét is tanulni. Ebben az esetben a tanuló első nyelve a saját anyanyelve, második nyelve az adott szekció nyelve, ami egyben az adott gyerek számára az első idegen nyelvet is jelenti.

Minden más esetben a tanuló első nyelve a szekciónyelv, a második nyelv pedig választás szerint a három közvetítő nyelv, vagyis a német, az angol vagy a francia egyike. Ezen a második nyelven tanulják a középiskola 3. osztályától (ami a magyar 8. osztálynak felel meg) a társadalomismeretet, illetve az abból kinövő történelmet és földrajzot, egészen az érettségig. Ugyancsak a második nyelven folyik a választható középiskolai tantárgyak közül a gazdasági ismeretek oktatása.

Egy újabb idegen nyelv, az úgynevezett harmadik nyelv tanítása, amely az EU bármelyik tagállamának hivatalos nyelve lehet, a középiskola 2. osztályában (a magyar rendszer szerinti 7. osztály) indul. Összességében három élő európai nyelv tanulása kötelező, de a felsőbb évfolyamokon mód van további két nyelv választására. A választható tantárgyak körében van lehetőség a középiskola 4. osztályától (vagyis a magyar számozás szerinti 9. évfolyamtól) kez-

³ General Rules of the European Schools p. 51-53 in: http://www.eursec.eu/fichiers/contenu_fichiers1/278/2007-D-4010-en-6.pdf

dődően egy újabb európai élő nyelv felvételére. Lehetséges a latin nyelv tanulása is, de nem a nyelvek egyikeként, hanem más, később bemutatásra kerülő választható tantárgyi keretben.

Az anyanyelv és idegen nyelvek intenzív tanulásának lehetősége eleve biztosítja a sokféle kultúrával való elmélyült ismerkedést, amit természetes módon egészít ki, hogy a gyerekek naponta élnek meg a sokféle nyelvvél, szokással történő találkozást osztálytársaik, iskolatársaik, tanáraik révén. A szervezett tanórai keretek mellett természetesen semmi mással nem helyettesíthető jelentősége van annak, hogy az iskolaudvaron, a közösségi terekben zajló kommunikáció is segíti a többnyelvűség természetes megélését.

AZ OKTATÁS CÉLRENDSZERE

A nyelvi kínálat vázlatos bemutatása is jelzi, hogy az európai iskolák célrendszerében a nyelvi képzés kiemelkedő fontosságú, de természetesen csak az iskolai oktatás egyik eleme.

Az iskolák meghatározó feladata az európai polgárrá nevelés és a saját nyelvi-kulturális identitás egyidejű erősítése. Mindez beágyazódik egy világos elvárásokat, követelményeket megfogalmazó, s ennek megfelelően az óvodától az európai érettségig minőségi oktatást nyújtó rendszerbe. Annak érdekében, hogy ez az elvárás valósággá válhasson, az oktatás megszervezése biztosítja, hogy minden tanuló az anyanyelvétől, vagy az általa látogatott nyelvi szekciótól függetlenül, azonos iskolai lehetőségeket kapjon.

Az európai iskolák célrendszerének fő elemei az alábbiakban foglalhatók össze:

- Megteremteni a tanulóknak a saját nemzeti identitásukba vetett bizalmat, ami az európaivá válásuk alapját is jelenti.
- Megbízható általános műveltséget közvetíteni, ehhez széles tantárgyi kínálatot és minőségi oktatást nyújtani az óvodai időszaktól kezdve az érettségig.
- Magas szintű nyelvi kompetenciát biztosítani mind anyanyelven, mind pedig idegen nyelven.
- Fejleszteni a tanulók képességeit matematikában és a természettudományos tantárgyakban az egész iskolai pályafutásuk során.
- Valamennyi területen, de különösen a humán tantárgyaknál egy európai és globális megközelítést közvetíteni és érvényesíteni.
- Ösztönözni és segíteni a tanulókat a kreativitásra zenei és képzőművészeti téren, és abban, hogy értsék a kulturális örökség és az európai civilizáció jelentőségét, becsüeljék annak értékeit.
- Fejleszteni fizikai képességeiket, az életkornak megfelelő sportolással és vonzó foglalkozásokkal ösztönözni, és támogatni őket az egészséges életvitel elsajátítása érdekében.
- A tantárgyak egyéni összeállításához olyan segítséget adni, ami a megcélzott egyetemi irányok kiválasztásánál, illetve a pályaválasztásnál támogatja a megalapozott és sikeres döntést.

- Megszilárdítani a tolerancia, az együttműködés, a párbeszéd és a tisztelet eszméjét az iskolai közösségen belül is és az iskolán kívül is.
- Elősegíteni a tanulók személyes, szociális és intellektuális fejlődését, és felkészíteni őket a képzés következő szakaszára.

Az oktatás megszervezésének módja, tartalma, a tantárgyak kínálata, az iskolában uralkodó pedagógiai szemlélet, humánus és toleráns értékrend, az iskolahasználók egymással szemben támasztott kölcsönös elvárásai, mind ezeknek a feladatoknak a valóra válását szolgálja.

A tanítás valamennyi nyelvi szekcióban egységes órakeretben, az anyanyelv (1. nyelv) oktatási programja kivételével azonos tantervek alapján zajlik.

Bár a nyelvi képzés kiemelt fontosságú az intézményben, az iskola különösen nagy figyelmet fordít az európai műveltség alapjainak megbízható átadására, mind a humánórákat, mind a reáliákat illetően. A matematika az érettségiig kötelező tárgyak egyike, amit a középiskola felsőbb évfolyamain különböző szinten lehet – egyéni választás szerint – tanulni. A középiskola első évfolyamain egységes természettudományi tantárgy (sciences) kereteiben tanulnak, majd ez később önálló biológia, kémia, fizika tantárggyá válik szét. Hasonlóan alakul a humántudományi oktatás, amely szintén egységes tantárgyi keretben (human sciences) indul, majd történelemre és földrajzra ágazik el. Ez utóbbiakat a közvetítő nyelvek (angol, francia, német) egyikén tanulják.

A műveltségközvetítésben betöltött szerepe mellett a kultúrákövetítés különös fontoságú programja jelenik meg a zene, illetve a (képző)művészeti tantárgyakban.

Az iskola tiszteletben tartja a világnézeti meggyőződést. A szülők választásának megfelelően a tanulók vallásoktatásban vesznek részt, vagy erkölcsstant tanulnak az iskolai pályafutás egésze során. Az e tantárgyakban nyújtott teljesítmény a többi tárgyhoz hasonlóan értékelésre kerül, de ezek a jegyek nem vehetők figyelembe az évisméltésről szóló döntésben, illetve az érettségi átlagában.

AZ ÓVODAI SZAKASZ

Az óvodai időszak két évet foglal magába. A gyerekek annak az évnek a szeptemberétől lehetnek óvodások, amelyben a 4. életévüket betöltik. A vegyes életkorú óvodai csoportok szintén nyelvi szekciónként szerveződnek, létszámuk legfeljebb 30 fő lehet. Az óvodai tanterv hangsúlyos elemei a kreatív tanulás, elsősorban a művészeti és manuális tevékenységek, a nyelvi játékok, zene és tánc segítségével. A felfedezés, a természet jelenségeinek megismerése, a számolás, az emberi élet megismerésén keresztül, a nyelvi, matematikai és motorikus képességek alapozása. A gyerekek szociális, etikai és érzelmi fejlesztése is az óvoda kiemelt feladatai közé tartozik. Az óvodai időszak második éve az iskolára való felkészítést is szolgálja.⁴

⁴ Az európai iskolák e tanévben elfogadott új óvodai programját az érdeklődők a www.eurisc.eu honlapon ismerhetik meg, ahol a jó gyakorlat példái is bemutatásra kerülnek.

AZ ALSÓ TAGOZAT 5 ÉVE

Az iskolába lépés annak az évnek a szeptembere, amelyben a gyerek a 6. életévét be-tölti. Érdekes tapasztalat, hogy néhány országból érkezett családok már az 5. életév-től kezdve szívesen iskolába küldenek a gyerekeket, más nemzethez tartozó famíliák inkább még egy évet az óvodában tartanak őket. Mint az iskolai élet oly sok területén, itt is megmutatkozik a különböző hagyományok hatása a családok iskoláztatással és az iskolával szembeni elvárásaiban.

Az 1. és 2. évfolyamon a tanórák 30 percesek. A 8 tanórát kitevő anyanyelv (szek-ciónyelv) mellett 4 órában matematika, 2,5 órányi időkeretben (4 napra elosztva) a második nyelv tanítása zajlik. Ebben az időkeretben tanulják az anyanyelvüket azok a gyerekek, akiknek első nyelve eltér a szekció nyelvétől. (Ez gyakran azt jelenti, hogy egy tanár egy-két gyereket tanít ezeken az órákon. Például az a portugál gyerek, aki az angol szekcióba jár, ekkor anyanyelvi tanárral portugál órán van, míg a többi órán az osztállyal együtt tanul.) A testnevelésóra kerete 2, míg a művészeti órákra 1,5; a zenére 1 óra, a Világ felfedezése nevű tantárgyra (ami leginkább a környezetismeretre hasonlít) 1,5 órányi idő jut. A szülők döntése szerint a tanulók vallásoktatáson vagy etikaórán vesznek részt heti egy alkalommal. A szünetekre, ebéidőre további 2,5 órát szán az óra-keret. Ennek megfelelő a tanítók óraszám is: 25,5 óra (60 perces egységben számítva), amiből 2,5 óra ebédeltetési, szüneti, tanítás előtti vagy utáni felügyeleti tevékenység, a többi a tanítási kötelezettség.

Az alsó tagozat 3–5. osztályában „európai órák” elnevezéssel zajlanak heti egy délután projektrendszerű foglalkozások, amelyekben a tanulók a nyelvi szekció kereteit felbontva vesznek részt különböző játékokban, kulturális és művészeti foglalkozásokon. Ezek az alkalmak erősítik a gyerekek osztály- és szekciókereteken túlmutató együtt-működését, tematikájukban erősítik az európai tudatot, a sokféle nyelvi, s kulturális találkozás lehetőségét. Az együttes tevékenységek lehetővé teszik, hogy a különböző országokból érkezett tanulók ne csak távolról lássák egymást, hanem egymás mel-lett éljenek, és a közös alkotás, együttlét, beszélgetés, együttműködés során valóban megismerjék egymást, tanulják meg egymás értékeit becsülni, tisztelni. A csoportok olyan tevékenységeket folytatnak, amelyeknek eredményeképpen valamit létrehoznak, bemutatnak, mások számára is láthatóvá tesznek, miközben folyamatos együttműkö-désre, kommunikációra, nyelvhasználatra kényszerülnek. A leggyakrabban (csoportos) rajzolás, ábrázolás, közös főzés, színdarab, jelenet létrehozása, előadása, zene, tánc, hangszeres játék és hasonlók szerepelnek az egy éven át állandó összetételű, de négy-hetente más-más tanárral dolgozó csoportok feladatai között.

Hasonló megfontolásból az alsó tagozaton a testnevelés órák, a középiskolai cik-lusban a művészeti oktatás, a zeneoktatás és a sportfoglalkozások mindig különböző nyelvi szekciókból származó tanulócsoportokból tevődnek össze.

A 3–5. évfolyamokon a tanórák hossza 45 perc. A tanítási nap lefolyását egy 3. osztály órarendjén keresztül mutatjuk be.

Hétfő

08.30–10.00	10.00–10.30	10.30–11.15	11.20–12.05	12.10–12.55	12.55–13.40	13.40–15.10
1. nyelv (anya-nyelv) (2 óra)	Szünet (udvar)	matematika	2. nyelv*	A világ felfedezése	ebédszünet	nyelv/ művészet

Kedd

08.30–10.00	10.00–10.30	10.30–11.15	11.20–12.05	12.10–12.55	12.55–13.40	13.40–15.10
Matematika (2)	Szünet (udvar)	1. nyelv	2. nyelv*	1. nyelv	ebédszünet	Vallás/etika

Szerda

08.30–10.00	10.00–10.30	10.30–11.15	11.20–12.05	12.10–12.55	12.55–13.40	13.40–15.10
Testnevelés	Szünet (udvar)	Matematika	2. nyelv*	1. nyelv	ebédszünet	A világ felfedezése (2)

Csütörtök

08.30–10.00	10.00–10.30	10.30–11.15	11.20–12.05	12.10–12.55	12.55–13.40	13.40–15.10
zene /1. nyelv	Szünet (udvar)	Matematika	2. nyelv*	1. nyelv	ebédszünet	Európai órák

Péntek

08.30–10.00	10.00–10.30	10.30–11.15	11.20–12.05	12.10–12.55	12.55–13.30
matematika	szünet (udvar)	A világ felfedezése	2. nyelv*	1. nyelv	ebédszünet

* angol, v német, v francia

Ebben az időszámban anyanyelvi órák a saját szekcióval nem rendelkező tanulók számára (jelenleg az iskola a 4 szekciónyelv mellett 15 európai nyelvet oktat anyanyelvként).

A KÖZÉPISKOLA

A középiskola 7 tanéve az egységes európai érettségivel fejeződik be. Az órakeretek, valamint az első nyelv kivételével a tantervek egységesek, bármelyik nyelven történjen is a tanítás.

Az első 3 évfolyamot megfigyelési szakasznak tekintjük, amelyben a tanulók képességeit segítő fejlesztés áll előtérben. Alapvetően az első nyelven (tehát a szekciónyelven) folyik a tanítás. A 2. középiskolai évfolyamon indul egy újabb idegen nyelv tanítása (3. nyelv). Ez az Európai Unió bármelyik hivatalos nyelve lehet. A csoport indításának a feltétele, hogy legalább 7 tanuló válassza az adott nyelvet. A frankfurti iskolában a harmadik nyelv az angolt, németet, franciát, spanyolt vagy az olaszt jelenti, amelyek tanítását minden esetben anyanyelvű tanárok végzik. A 3. osztálytól a társadalomismereti tárgyak (történelem és földrajz) tanítása a második nyelven zajlik.

Középiskola

Tantárgy	1. évfolyam Óraszám	2. évfolyam Óraszám	3. évfolyam Óraszám
1. nyelv (anyanyelv)	6	5	4
Matematika	4	4	4
2. nyelv	5	4	4
3. nyelv	–	3	3
Társadalomismeret	3	3	3 (tanítási nyelv a 2. nyelv)
Természetismeret	4	4	4
Művészet (rajz, ábrázolás)	2	2	2*
Latin (választható tárgy)	–	–	4
Zene	2	2	2*
Sport	3	3	3
Vallás/etika	2	2	2
Informatika	1	1	
Választható kiegészítő tantárgy		1	2

Kötelező tanulói óraszám

32

33 vagy 34

31 v. 33 v. 35

* azoknak kötelező, akik nem latint választottak

A 4–5. évfolyamon a tantárgyak egy részét a tanuló egyéni döntése alapján eltérő óraszámban lehet elsajátítani. A matematika esetében választható heti 4 órás alap- vagy 6 órás emelt szint. A 4–5. évfolyamon minden természettudományos tárgy (biológia, kémia, fizika) kötelező. A kötelező tárgyakhoz további hat különböző tantárgy közül lehet választani: 4. (élő európai) nyelv, latin, ógörög, gazdasági ismeretek (amelyet a 2. – közvetítő* – nyelven tanulnak) heti 4-4 órában, illetve heti 2 órás tárgyként művészet, zene, informatika. A tantárgyakat úgy kell összeállítani, hogy egy tanuló minimálisan 31, maximálisan 35 tanórát teljesítsen hetente. Kivételesen ennél több óra is engedélyezhető.

A hatodik-hetedik középiskolai év tananyaga az érettségi alapja. Európai érettségit csak az a tanuló tehet, aki legalább ezt a két évfolyamot az iskolában végezte el. Kötelező tárgyként megmarad az első nyelv (anyanyelv-irodalom), az első idegen nyelv (vagyis a második nyelv), a matematika (egyéni választás szerint heti 3 vagy 5 órában), a természettudományok közül egy választott tantárgy, a testnevelés, a történelem, valamint a földrajz. A diákok a

rendelkezésre álló keretek között mintegy 15-féle tantárgy közül választhatnak (a választható tantárgyak sorában a korábbiak folytatása mellett új tárgyként, például filozófia, magasabb óraszámú intenzív kurzus első és második nyelvből vagy matematikából (plusz 3-3 órával) és kiegészítő tantárgy (pl. kémiai, biológiai, fizikai laboratóriumi gyakorlat, szociológia, politika stb.) kombinációjából állíthatják össze saját tanrendjüket. Mindez komoly segítséget jelent a tervezett továbbtanulás szerinti hangsúlyok kialakításához, miközben a meglévő, itt most nem részletezendő tantárgyválasztási szabályok biztosítják a közös műveltségalap megőrzését, a kiegyensúlyozottságot, az érettségi követelmények elsajátítását. A tanórák összeállításánál továbbra is érvényes előírás a minimális 31, illetve a maximális 35 óra.

E tömör leírás is érzékelteti, hogy a tanulók fokozatosan, egyre növekvő lehetőséget kapnak arra, hogy egyéni érdeklődésük, irányultságuk, teljesítőképességük, motiváltságuk, illetve továbbtanulási elképzeléseik kereteibe illesztve igazíthassák tanulmányaikat, miközben az oktatás megszervezésének módja elkerüli a túl korai választás kényszerét. Mindeközben megőrződik az általános műveltség közvetítésének lehetősége, hiszen igazából a két utolsó tanévben válik az egyéni döntés a tantárgyak választásában jelentőssé.

A meglehetősen elméleti orientáltságú tantárgyi rendszert jól egészíti ki a középiskola 5. évfolyamán megszervezésre kerülő kétéhetes munkahelyi gyakorlat, amely a tanulók választása, ami sokuk számára az első valódi találkozás a munka világával, de természetesen gyakran a jövő pálya kialakítása szempontjából igen fontos tapasztalatokat hozó időszak. E gyakorlatról a következő tanév elején prezentációban számolnak be saját osztálytársaiknak (az anyanyelvi órák keretében), majd közülük a legérdekesebb, legtanulságosabb tájékoztatókat a szülők és a következő évfolyam tanulói előtt mutatják be. Évről évre igazi élmény annak megismerése, hogy milyen változatos tapasztalatokra tettek szert diákjaink, s milyen tanulságokat vonnak le maguknak ezekből, de nem kevésbé tanulságos azt látni, hogy 16-17 éves fiatalok milyen magabiztosan, felkészülten, kompetensen tudnak szabadon, nagy létszámú közönség előtt anyanyelvükön vagy éppen másik nyelven beszélni.

AZ EREDMÉNYES TANULÁS SEGÍTÉSÉNEK SZERVEZETI KERETEI

Mind az iskolába érkező gyerekek eltérő nyelvi, kulturális vagy egyéb háttéréből, mind az egyéni fejlődési különbségekből adódóan szükség van arra, hogy a gyerekek a tanórákon, de azokon túlmenően is a lehető legtöbb és leghatékonyabb segítséget kapjanak a sikeres iskolai előrehaladáshoz. Minden tanulónak lehetősége van arra, hogy külön, szervezett támogatást kaphasson a tanulási folyamatban, amennyiben erre szüksége van.

A legfontosabb eszköz az egyéni szükségletek állandó figyelemmel kísérése, az iskolai eredményesség mérése, visszajelzése. A tanórai differenciálás alapvető követelmény a tanári munkával szemben. Ebben a különböző képzési utakat bejáró pedagógusok között jelentős különbségek vannak, de az iskolai együttműködés kiváló lehetőséget ad az egymástól tanulásra, hiszen a különböző képzési háttérű tanárok más-más területen mutatnak fel elsajátításra érdemes erősségeket.

Amennyiben az egyéni vagy csoportos tanórai differenciálás mellett más megoldások is indokoltak, ezekre többféle lehetőség áll rendelkezésre. Ilyen az egyéni vagy kiscsoportos segítségnyújtás, felzárkóztatás (learning support), ami azt jelenti, hogy az iskola adott tantárgyban/tantárgyakban időszakosan többletórát biztosít, illetve ír elő. Amennyiben egyértelműen indokolt egy gyengébben teljesítő tanuló számára ez a megoldás, az iskola megszervezi a segítő támogatásnak ezt a módját a tanító, illetve a szaktanár, esetleg az osztályozó értekezleten a tantestület jelzése, javaslata alapján. A szervezési teendők ellátására az iskola a tanárok közül egy koordinátort bíz meg.

A felzárkóztatás alapvetően kiscsoportokban (legalább 3 tanuló részvételével) zajlik. Az egyes tanulók számára a részvétel az iskola döntése alapján kötelező. Amennyiben a tanulói teljesítmény ezt a többletidőt már nem igényli, a tanuló elhagyja a csoportot. Ez a rugalmas rendszer segít abban, hogy az érintett tanulók segítséget kaphassanak ahhoz, hogy elérjék a sikeres továbbhaladásukhoz szükséges, megbízható teljesítményszintet.

Az alsó tagozaton a segítség sajátos formája, amikor a felzárkóztatást végző tanár a tanórán közvetlenül részt vesz, s akár az ismeretek elsajátításában, akár a munka megszervezésében a tanórán segíti az érintett tanulót/tanulókat.

Az iskola ezeket a korrepetáló, rásegítő órákat az erre a célra képzett, a költségvetésben normatív módon szabályozott órakeretből finanszírozza, a szülőkre nem hárul külön anyagi teher.

Az iskola sajátosságaival összefüggésben az újonnan érkezett tanulók számára célzottan lehetőség van a szekciónyelv vagy a második nyelv hiányosságainak pótlására, egyéni vagy kiscsoportos keretben, legfeljebb két tanéven keresztül.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók számára külön program áll rendelkezésre. Ez külön tanári segítséget, tanórai vagy azon kívüli egyéni segítséget, többletidőt, eltérő értékelési szempontok érvényesítését, speciális fejlesztést, illetve – főként testi, érzékszervi fogyatékoság esetén – egyéni asszisztenciát is jelenthet. Ennek feltétele, hogy a tanuló rendelkezzen megfelelő szakvéleménnyel tanulási nehézségeiről, illetve hátrányairól. Az egyéni program kereteinek kialakítása minden tanuló esetében egy SNI tanácsadó csoport javaslatára történik. A tanácsadó csoport összetétele (az igazgató, ill. helyettese, az osztályfőnök, a szakkoordinátor, a fejlesztő tanár, s az érintett szülők) eleve biztosítja a sokoldalú, a gyerek érdekeit figyelembe vevő megközelítést. A csoport tesz arra javaslatot, hogy az indokok alapján milyen segítséget ad az iskola, milyen módon segíti a tanulási nehézségek leküzdését (többletórakkal, tematikus programmal, tanórai asszisztenciával, számítógépes program igénybevételével stb.), s arról is egyeztet, hogy mit vállalnak a szülők (pl. terápiás kezelés igénybevétele, az otthoni segítség formái stb.). Mindezt az iskola és a szülők szerződésben rögzítik, ami a tevékenység, az értékelés, s nem utolsósorban a finanszírozás alapja is. Ezáltal áttekinthető, ellenőrizhető és értékelhető a tanuló részére kidolgozott egyéni fejlesztési program. A megállapodásban rögzítettek, illetve az ezek alapján elkészülő egyéni fejlesztési terveket évente (indokolt esetben félévente) ugyanezen összetételű tanácsadó csoportban értékelik. Itt kerül sor a további tennivalók meghatározására, ami a soron következő sajátos tennivalók megtervezését ugyanúgy jelentheti, mint a sikeresnek

bizonyult beavatkozás megszüntetését. Ez utóbbi elég gyakori, például tanulási nehézségek, diszlexia esetében a középiskola első éveiben, hiszen az időben megkezdett és folyamatos fejlesztés eredményre vezetett.

Amennyiben az iskola a megfelelő pénzügyi fedezettel rendelkezik, mód van arra is, hogy az iskola kiegészítő tevékenységeket szervezzen az átlagosnál jobb képességekkel rendelkező tanulók számára. Gyakori, hogy ezeknek a tanulóknak az iskolán kívüli lehetőségekhez való eljuttatását az intézmény segíti, illetve a többletet jelentő kínálatot is különböző iskolán kívüli szakmai háttérrel (egyetemmel, kutatóintézetrel, múzeummal, állatkerttel stb. együttműködve, illetve azok kínálatára építve) szervezi meg.

A tanítási program szerves része a tanulni tanulás segítése (learning skills) eltérő hangsúlyokkal a középiskola különböző évfolyamain. Az első évfolyamoknak az alapvető tanulásszervezési, tervezési ismereteken, valamint az egyes tantárgyak tanulására vonatkozó sajátos technikák elsajátításán túl ad segítséget a végzős évfolyamok számára a felsőfokú tanulmányokhoz kínál fogódzót, többek között olyan gyakorlatokkal is, amelyekben elsajátítható, hogy milyen módon lehet megpályázni az Európában nagyszámban létező állami, vállalati, alapítványi tanulmányi ösztöndíjakat, illetve az egyetemi tanulmányok melletti pénzkereső tevékenységeket.

A segítségnyújtás különböző formái túllépnek a közvetlen tanulmányi kérdéseken. Az iskolában kialakult tanácsadói rendszer segíti a tanulókat akár tanulmányi, akár más természetű problémáik értelmezésében, megoldásában. Ennek érdekében minden nyelvi szekcióban vannak megfelelően képzett tanárok, akik igény esetén felkészülten tudnak olyan témákban segítséget adni, mint például a tantárgyválasztás, iskolai vagy tanulási nehézségek leküzdése. De foglalkoznak más, az adott korosztályok számára fontos témákkal is, mint többek között egészségügyi kérdések (együttműködve az iskolaorvossal vagy a helyi egészségügyi szolgálatokkal), vagy éppen az ifjúsági európai programok bemutatása, s jelentős részben továbbtanulási, pályaaorientációs kérdésekben adnak támogatást a diákoknak. Ebben a tevékenységben, amelyre egy megfelelően berendezett helyiség is rendelkezésre áll, fontos szempont a tanulók bizalmas információival kapcsolatos titoktartás, illetve a névtelenséghez való jog. Ugyanakkor az e tevékenység során szerzett általános tapasztalatok segítik az iskolavezetést pedagógiai programjának fejlesztésében, illetve jó alapot nyújtanak különböző projektek indításához.

AZ ÉRTÉKELÉSI RENDSZER, A TOVÁBBHALADÁS

A tanulói teljesítmények értékelése folyamatos. Ebben előtérben áll a rendszeres visszajelzés, az értékelési funkciók megtartásával.

Az alsó tagozatosok esetében a tanév elején a tanítók tájékoztatják a szülőket a tanulási folyamat tervéről, s az értékelés szempontjairól. November folyamán a tanítók a szülőkkel való személyes találkozásokon adnak tájékoztatást a tanulmányi előrehaladásról, a gyerek szociális aktivitásáról, másokhoz való viszonyáról, minden lényeges megfigyelésről. Ha szükséges, közös tervet alakítanak ki a fejlődés érdekében. A rendszeres szóbeli

visszajelzés mellett félévben és az év végén az általánosan elterjedt európai gyakorlattal összhangban szöveges értékeléssel történik a tanulói teljesítmény megítélése. Egy erre a célra kialakított bizonyítvány elektronikus kitöltésével kapnak képet a tanulók és szülei az elért teljesítményről.

A bizonyítvány általános (ún. kereszttantervi), valamint tantárgyspecifikus kompetenciákat rögzít, azokhoz négyféle minősítést rendel (ezek: a kompetenciát nem sajátította el / a kompetenciát részben sajátította el / a kompetenciát biztonságosan tudja alkalmazni / a kompetenciát biztonságosan tudja alkalmazni, s az új feladok megoldására is ki tudja terjeszteni). Ezek mellett a tanító szabadon fogalmazott rövid szövegben ad további információkat a gyermek erősségeiről, hiányosságairól.

A továbbhaladásról szóló döntés az osztályozókonferencia hatáskörében van, amelyet az igazgató vagy helyettese vezet. Ugyancsak ez a konferencia dönt arról, hogy az 5. osztályt követően továbbhaladhat-e a tanuló a középiskolába. Az osztályozó értekezleten részt vesz a középiskolai igazgatóhelyettes s a leendő osztályfőnök is. Egy esetleges évismétlést pontosan indokolni kell, s előírás az is, hogy ennek veszélyét a tanév során, még megfelelő időben, írásban jelezni kell a szülőknek. A középiskolai átmenetet az iskolában külön program segíti, amelynek részeként mind a tanulók, mind a szülők már időben megismerkednek a középiskolai élettel, a gyerekek meglátogatják a leendő iskolájukat, osztályukat, még a tanév során találkozhatnak jövőbeli osztályfőnökükkel, esetleg más tanárokkal is.

A középiskolai tanulmányok alatt az osztályzás 10 fokú skálával történik. Az egyes osztályzatok értelmezését az európai iskolák általános szabályzata tartalmazza. Megfelelnek az tekinthető, aki legalább 6-ost ér el az adott időszakban.⁵

Az első három évben tantárgyanként egy-egy érdemjeggyel történik a tanulók félévi, illetve év végi értékelése, amely nem egyszerűen az elért osztályzatok átlaga, hanem a tanár valamennyi megfigyelését, a tanuló valamennyi tevékenységére adott értékelést összegző, azt tükröző érdemjegy. A középiskola negyedik évétől fogva már két osztályzat szerepel a bizonyítványban: egy A s egy B jegy. Az A osztályzat a tanuló órai tevékenységét, aktivitását, teljesítményét minősíti, vagyis mindazt, ami a B jegyben nincs benne, míg az utóbbi a félévi mérésekben, tesztekben elért eredményeit tükrözi, illetve az utolsó évfolyamokon a közös és egységes vizsga osztályzata a B jegy. E kétféle osztályzatot egész és fél számokban lehet megadni, míg az első három középiskolai évben csak egész számokban van osztályzás a tízfokú skálán. Az elégséges szint a 60 százaléknak megfelelő osztályzat. A félévi és év végi bizonyítványban az osztályzatok mellett rövid, egy-két mondatos, személyre szabott megjegyzésekben a tanárok pedagógiai megfontolással hívják fel a figyelmet a tanulók erősségeire, az esetlegesen javításra szoruló elemekre. A bizonyítvány mellett további két értékelési időszakban is átfogó képet ad az iskola a tanuló teljesítményéről: novemberben és áprilisban. Ez egy egyszerűsített bizonyítványlapon történik, amelyben a tanárok lényegében egy ötfokú skálán jelölik meg a tanuló aktuális teljesítményszintjét, s ezt egészítik ki az értékelés értelmezését segítő szöveges megjegyzésekkel.

⁵ http://www.eurasc.eu/fichiers/contenu_fichiers1/278/2007-D-4010-en-6.pdf Article 56-60

Fontos szabály, hogy az év végi osztályzat nem egyszerűen a megszerzett osztályzatok valamiféle számtani átlaga, hanem mindenféle tanári megfigyelést, eredményt, teljesítményt figyelembe vevő összértékelés, amelynek legfontosabb szempontja az arról adott minősítés, hogy a tanár álláspontja szerint a tanuló képes lesz-e a következő évfolyam követelményeinek eredményes elsajátítására. A továbbhaladásról szóló döntés is annak mérlegelését jelenti, hogy a tanuló rendelkezik-e a megfelelő ismeretekkel, kompetenciákkal, motiváltsággal és érettséggel ahhoz, hogy a következő évfolyamot sikerrel elvégezze. Mérlegelni kell azt is, hogy a továbbhaladás nem befolyásolja-e negatívan az osztálytársakat a megfelelő eredmények elérésében. A végső osztályzat nem a két félévben elért eredmények számtani átlaga, de nem lehet a tanuló legkevésbé jó jegyénél kisebb, sem pedig a legjobb jegyénél magasabb érdemjegy.

A buktatásról szóló döntés is ezen az elven alapul. Meghatározott számú és súlyozású tantárgyi elégtelen teljesítmény évismérlést hoz magával. A tantárgyak ebben a döntésben eltérő súlyozással szerepelnek, a továbbhaladás szempontjából kiemelten fontosak nagyobb súllyal esnek latba. Ugyanakkor az osztályozó értekezletnek van lehetősége arra, hogy indokolt esetben eltérjen a számszaki eredmények alapján történő döntéstől, s a továbbhaladást engedélyezze. Erről egyenként, nyíltan szavaznak az osztályozókonferencia résztvevői, ahol nincs mód tartózkodni a döntéstől, csak igennel és nemmel lehet voksolni. Ugyanakkor joga van a testületnek az évismérlésre utasításra akkor is, ha egyébként a jegyekből ez automatikusan nem következik. Az ilyen esetet megfelelően indokolni kell. Az évismérlés veszélyére egyébként is írásban fel kell hívni a szülők figyelmét, az áprilisi átfogó értékelési időszakban, amikor tájékoztatást ad az iskola a tanuló teljesítményéről.

AZ ISKOLA IRÁNYÍTÁSA, AZ ISKOLAHASZNÁLÓK RÉSZVÉTELI LEHETŐSÉGEI

Az iskola alapvető ügyeiben a legfőbb döntéshozó szerv az igazgatótanács. Az elnök az Európai Iskolák Szervezetének főtájkára, aki ezt a feladatot valamennyi európai iskolában ellátja, ami egyfajta egységességet biztosít a döntések kialakításánál. Tagjai a szülők 2 képviselője, a tantestület képviselői (1-1 fő az alsó tagozatból és a középiskolából), az Európai Központi Bank 2 delegáltja, a gazdasági és technikai állomány 1, a középiskolai diákönkormányzat 2 képviselője (akik csak a napirendek egy részénél lehetnek jelen). Tagja a testületnek az Európai Bizottság képviselője, aki alapvetően a költségvetési kérdésekben meghatározó szereplője az igazgatótanácsnak, mivel a finanszírozás jelentős hányada az Európai Bizottság költségvetéséből származik, valamint az iskola igazgatója. Hozzászólási joggal jelen vannak az igazgatóhelyettesek és az iskola gazdasági vezetője.

Az iskolát vezető, s jelentős döntési kompetenciával bíró igazgató munkáját egy óvodai, egy alsó tagozatos s egy középiskolai igazgatóhelyettes segíti. A napi ügyekben a döntéshozó alapvetően az igazgató. Ő határozza meg a feladatokat a helyetteseinek vagy másoknak, de a szabályozás egyértelműen és világosan az igazgatót tekinti a legfőbb döntéshozónak az iskolán belül, aki döntéseikért teljes körű felelősséggel és elszámoltathatósággal bír.

Kollektív döntési joggal a tantestület két esetben rendelkezik: az osztályozókonferencián a továbbhaladás/évismétlés vonatkozásban, illetve a fegyelmi eljárás során a fegyelmi bizottság egy esetleges kizárásról szóló döntése esetében.

Ugyanakkor az iskolahasználók számára számos lehetőség van a részvételre, a döntéshozatal befolyásolására. A közreműködés az iskolai élet szereplői között három alapvető kérdést foglal magában:

- az információhoz való jogot,
- a javaslattételi jogot,
- a döntéshozatalban való részvétel jogát.

A döntéshozatali mechanizmust az iskolahasználók közös testületei segítik. Ilyen a már előzőekben röviden bemutatott igazgatótanács, amely az igazgató mellett a legnagyobb döntési hatáskörrel rendelkezik. Kialakítja az iskola költségvetési javaslatát, a nem tanári állások létesítésére tett javaslatot. Dönt az iskola fejlesztési tervéről, pedagógiai programjáról, éves fejlesztési tervéről, illetve más alapvető iskolai dokumentumokról.

Az igazgató, részben az igazgatótanács döntés-előkészítő, illetve döntéshozó funkcióját egy iskolai konzultatív bizottság (school advisory council) is segíti, amelyben a tanárok, a szülők, a diákok, a partnerintézmények képviselői vesznek részt. Ez a csoport készíti elő a középtávú pedagógiai programot és éves tervet, illetve átfogó, az iskolai működést érintő, elsődlegesen nem pedagógiai kérdéseket (pl. az iskola, a tanulók biztonságával, az épület fejlesztésével összefüggően) vitat meg.

Mind az alsó tagozaton, mind a középiskolában önálló nevelési tanács működik. Tagjai a szülők, a tanárok és a középiskola esetében a diákok képviselői egyforma létszámban (4-4 fő, a négy nyelvi szekciónak megfelelően), valamint az elnöki szerepet is betöltő igazgató, akit segít az adott iskolai szintet irányító igazgatóhelyettes. Napirendjére a tagok tesznek javaslatot. A két iskolaszinten működő tanácsok évente egyszer együttes ülést tartanak, amelyen átfogóbb nevelési, pedagógiai kérdésekről alakítanak ki közös álláspontot, mondanak véleményt. Hatáskörét tekintve tanácsadó szerv, de ha a tanács állásfoglalásával ellentétes döntést hoz az igazgató, akkor ezt külön meg kell indokolnia. Gyakorlatban persze – hiszen az igazgató jelen van ezeken az üléseken – itt sikerül kialakítani a megegyezéseket. Fontos szabály, hogy egyéni ügyeket nem tárgyalhat ez a grémium. A témákat nem részletezik az előírások, kivéve a házirendet, azt ebben a testületben kell megbeszélni.

Az iskolában működik a menzabizottság, amelynek joga az étkezéssel kapcsolatos elgondolások megvitatása, a büfé kínálatának és árának véleményezése (gyakorlatilag jóváhagyása), a szolgáltatás értékelése, javaslatok megtétele. Itt az iskola, a szülők, a tanárok, a diákok képviselői mellett a szolgáltató a főszerep, hiszen a vele kötött szerződés szerint a bizottság működtetése az ő feladata.

A kulturális bizottság az iskola életében különösen fontos események, koncertek, diákszínházi játékok, képzőművészeti kiállítások, író-olvasó találkozók kapcsolatos javaslatok, ötletek, tervek, illetve ezek megvalósulásának, valamint a könyvtár működését érintő kérdések megvitatásának színtere.

Amint az eddig említettekben is kiderülhetett, az említett testületek minden esetben képviseleti és paritásos alapon állnak össze, s tevékenységük az iskolai partnerség fontos terepuma.

A tantestület – iskolaszintenként külön-külön – titkos szavazással évente egy-egy képviselőt (s helyettesét) választ, aki a különböző egyeztetéseken s testületekben képviseli a kollégákat, illetve szervezi a tantestület összetartozását segítő programokat. Mivel a tanárok különböző országokból érkeznek, ennek ebben az iskolában különösen fontos szerepe van.

Hasonlóan választ a gazdasági és technikai dolgozói kör is képviselőt, aki a különböző testületben részt vesz, képviseli az érintettek érdekeit.

Természetesen az átfogó, nagyobb közösségeket érintő képviseleti lehetőségek mellett az iskolai közösség minden tagja jogosult saját nevében fellépni, ha a közvetlen érintettsége fennáll. Minden más esetben a különböző választott képviselők ez a jog az osztályszinttől (diákok, szülők, tanárok, más dolgozók esetében egyaránt) az iskola egészét érintő kérdésekig, illetve azon túlmenően, hiszen a különböző érdekcsoportok szervezett és szabályozott képviseleti rendszerét az iskolarendszer valamennyi szintjén megtalálhatjuk.

Számos iskolai döntés ellen van valamilyen jellegű fellebbezési lehetőség. Panasszal élni első fokon az Európai Iskolák Szervezete főtítkárához, a szervezet brüsszeli központjához lehet. Az európai iskolák szervezetének tekintélyes jogászokból álló panaszbizottsága (Complaints Board), amelynek tagjait az Európai Bíróság javasolja, tölti be a másodfok szerepét.

Panasszal lehet élni az osztályozó konferencia döntése ellen, ha az évismétlésre utasítja a diákot, abban az esetben, ha az érintett formai hibát vélelmez, vagy olyan érdemi, s bizonyíthatóan új információk merülnek fel, amelyeket az iskola a döntésnél nem vett figyelembe. Hasonló feltételek esetén panasszal fordulhatnak az érettségi kapcsán is a főtítkárhoz, ezt követően a panaszbizottsághoz. Panasszal lehet élni az iskolába való felvételtől szóló elutasító döntés ellen. Ugyancsak hasonló módon léphet fel az érintett család a fegyelmi döntés ellen, abban az esetben, ha a tanulót több mint 10 napra eltiltják a tanításon való részvételtől (ez a súlyos fegyelmi büntetés maximum 15 napra szólhat, s csak fegyelmi bizottsági eljárás következménye lehet), illetve ha az iskolából való végleges kitérés fegyelmi büntetés.

Az eljárási szabályok kölcsönösen védik az intézményt s természetesen az iskolaközösség tagjait. Így például, ha valaki nem kap választ a panaszára a megadott határidőn belül, akkor az elutasításnak minősül, s fellebbezés tárgya lehet.

SZABÁLYOZÁS ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

A szülői, tanulói, de akár a tanári jogok érvényesítéséhez, a kötelezettségek megfelelő betartásához is nélkülözhetetlen az iskola átláthatóan szabályozott működése, illetve ennek világos, követhető kommunikációja. Az európai iskolák nemzetközi jellege számos közös szabályozást kíván meg, hiszen egyértelművé kell tenni a megszokott nemzeti rendszerektől, iskoláktól való eltéréseket, s persze a hasonlóságok sem feltétlenül magától értetődőek.

Mivel nagyszámú és meglehetősen terjedelmes dokumentumról van szó, ezek ismertetése nem fér bele e tanulmány terjedelmi lehetőségeibe. Részben az európai iskolák központi weboldalán⁶, részben az iskola saját honlapján⁷ folyamatosan hozzáférhetők az intézményrendszer alapidokumentumai, a nemzetközi megállapodások, a tanárookra, tanulóokra vonatkozó iskolai, valamint a dolgozókat érintő szabályok, a tantervek stb.

A meglehetősen részletes szabályok ellenére számos területen adott az egyes iskolák önállósága. Az utóbbi évek törekvéseinek jegyében növekvő autonómia még fontosabbá teszi a helyi döntések meghozatalának folyamatát, azok tartalmát és jó hozzáférhetőségét, nyilvánosságát.

Ennek jegyében a házi rend típusú szabályrendszer mellett mind nagyobb szerepet kapnak az iskolai működés egyes területeinek feladatait, eljárásait, működési módját rögzítő leírások rendszere, az úgynevezett iskolapolitikák. Ezek sorába tartoznak például olyan dokumentumok, mint az iskolanap szerkezetére, napirendjére vonatkozó leírás, vagy éppen a nyelvoktatás folyamatának bemutatása, a segítő, felzárkóztató oktatás szervezésére vonatkozó eljárások, a testnevelésóra sajátos előírásai, a házi feladatokkal kapcsolatos iskolapolitika, az értékelési rendszer stb. Ez a néhány, eltérő területről származó példa jól érzékelteti e dokumentumegyüttes sokféleségét. E folyamatleírások, iskolapolitikák kidolgozása a következő években is folytatódik, hiszen ez többszörös haszonnal jár: segíti a közös gondolkodást, az iskolai feladatok közös értelmezését, az újonnan érkezők tájékoztatását, az iskolai élet szabályozottságát, átláthatóságát.

Az iskolai belső tájékoztatás rendszerét segíti, hogy valamennyi tanár saját iskolai e-mail címmel rendelkezik, minden tanteremben hozzáférhető számítógép található, valamint a tanárban is több laptop, illetve számítógép áll rendelkezésre. A legfontosabb aktualításokról a napi tájékoztatóból értesülhetnek a pedagógusok, s mind az óvoda–alsó tagozat, mind a középiskolai igazgatóhelyettes heti összefoglalóban hívja fel a figyelmet a legfontosabb tapasztalatokra, illetve elkövetkező feladatokra. Magától értetődően nem hiányoznak a tájékoztatás hagyományos (faliújság, plakát stb.) eszközei. Az alsó tagozaton havonkénti elektronikus hírlevél tájékoztatja a szülőket az aktuális kérdésekről. Az iskola honlapja naprakész információkkal látja el látogatóit, s megbízható keresztmetszetét adja az iskola életének. A szülői egyesület külön honlapot működtet.

AZ EURÓPAI ISKOLÁK TANÁRAI, ALKALMAZOTTAI – MUNKÁJUK MINŐSÍTÉSE

A magas színvonalú oktatás előfeltétele a megfelelően képesített és minőségi teljesítményre képes tanárok munkája. Ennek megfelelően az európai iskolákban tanítók kiválasztása meghatározó minőségi elem.

6 www.eursec.eu

7 www.esffm.org

A tantestület az iskola sokoldalú szerkezetének köszönhetően természetesen igen sokszínű. Alapelv, hogy az egyes nyelvi szekciókban annak megfelelő anyanyelvű, s az adott ország törvényi előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok, tanítók, tanárok dolgozzanak. Ennek érdekében az egyes tagországok legfeljebb 9 éves időtartamra delegálnak pedagógusokat, akiknek az adott iskolaszakaszra vonatkozó nemzeti előírások szerinti kvalifikációval kell rendelkezniük, amennyiben az adott tantárgyból egy teljes óraszámú tanítási kötelezettség legalább két tanéven át fennáll. A kötelező óraszám az alsó tagozaton 25,5 óra, ebből 22 tanítási óra, a fennmaradó idő a tanulók felügyeletére fordítandó (szünetek, ebédeltetés, ügyelet), a középiskolában 21,5 óra a kötelező óraszám. Természetesen itt is vannak egyéb, a munkához kapcsolódó részvételi kötelezettségek (ügyelet, értekezleteken, konferenciákon, továbbképzéseken való részvétel stb.).

A delegált tanárok által el nem látott vagy egy státuszt el nem érő órák ellátására az igazgató rész munkaidőben alkalmazhat pedagógusokat. Itt is érvényes azonban az anyanyelvre és a végzettségre vonatkozó előírás, amelytől csak igen indokolt esetben lehet eltérni. Így például a frankfurti iskolában jelenleg óvodában és az alsó tagozaton tanuló magyar gyerekeket hazai tanítói végzettségű, de Frankfurtban élő tanító tanítja, s ez más nyelvek esetében is így van. Ez a megoldás egyértelműen következik az iskolák bevezetőben bemutatott feladatából, a nemzeti kultúra átadásának kötelezettségéből.

A tanárok munkáját az iskola vezetői, valamint az egyes tagállamok által iskolatípusonként kinevezett szakfelügyelők folyamatosan figyelemmel kísérik, értékelik. Az első átfogó értékelésre a megbízás második tanévében kerül sor, majd az ötödik tanévben ismételt minősítés történik. A minősítés alapja az óralátogatások tapasztalatai, a pedagógiai tervezés, a kolléga munkájának figyelemmel kísérése, vele, illetve adott esetben a szülőkkel való beszélgetés tapasztalatai. A minősítés tétje az európai iskolába szóló megbízás meghosszabbítása, amelyről az iskola igazgatója és a nemzeti szakfelügyelő közösen dönt, vita esetén a szakfelügyelő szava dönt. Ezzel is kifejezésre jut a tagországok fokozott felelőssége az európai iskolába általuk kiküldött pedagógusokkal kapcsolatban.

A középiskolai szakaszban a szaktanárok, s a középiskolai igazgatóhelyettes mellett pedagógiai szervezők is dolgoznak. Hivatalos megnevezésük szerint tanácsadóknak illene fordítani a funkciót (pedagogical advisor, Erziehungsberater), de a választott kifejezés pontosabban kifejezi szerepüket. Feladataik közé tartozik például a tanulók felügyelete a szünetekben vagy éppen a menzán, az érettségi megszervezésében való közreműködés, különböző vizsgabeosztások, statisztikák elkészítése, a hiányszások regisztrálása, a tanórai helyettesítések szervezése, de természetesen egyes osztályokkal, illetve gyerekekkel kapcsolatban közvetlen pedagógiai feladatokat is ellátnak. 200 tanulónként 1-1 ilyen munkatárs áll az iskolák rendelkezésére, akiket szintén a tagállamok delegálnak.

A tanárok közül többen látnak el különböző koordinátori feladatokat, amelyek leginkább a magyar munkaközösség-vezetői munkához hasonló tennivalókat jelentenek. E feladathoz minimális órakedvezmény jár, amelyeknek összkerszáma az iskola számára adott, annak elosztása az egyes koordinátori feladatokat ellátók között, az igazgató hatásköre.

A tanárokkal szembeni elvárások közé tartozik természetesen, hogy saját szaktárgyuk magas szintű ismerete, tanítása mellett a három közvetítő nyelv legalább egyikét magas szinten ismerjék, hiszen a tantestületen belüli kommunikáció ezt elengedhetlenné teszi.

Az iskolán belüli kommunikáció hivatalosan a befogadó ország nyelvén zajlik, a gyakorlatban természetesen legalább kétnyelvűen, a frankfurti iskolában németül és angolul. Az utóbbi években magától értetődő elvárássá vált, hogy a tanárok felkészülten tudják használni az infokommunikációs technológiákat. Különösen népszerű a tantestület körében az interaktív táblák nyújtotta lehetőségek kihasználása, ami mind a továbbképzési, mind a beszerzési, fejlesztési igényeket különösen meghatározta az elmúlt négy évben.

Ez jó példa arra is, hogy miként általában az európai iskolarendszerek, az európai iskolák sem statikus intézmények, hiszen folyamatosan válaszolniuk kell a különböző szakmai, pénzügyi kihívásokra, a feltételek, a követelmények változására. Az európai iskolák is érintettjei azoknak az oktatási reformfolyamatoknak, amelyek Európa számos országában zajlanak. Ezt jól jelzik olyan aktuális témák, mint például az európai érettségi átalakítása, korszerűsítése, vagy az EU lisszaboni határozatának megfelelően az élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciáinak határozottabb megjelenítése a tantervekben s az értékelés kritériumai között –, hogy csak néhány példát emeljünk ki.

Ebben a folyamatban komoly előnyt jelent, hogy a megszülető javaslatok valamennyi tagország tapasztalataira építhetnek. Ugyanakkor ezek a munkálatok természetesen megfelelő kompromisszumkészséget, fogalmi tisztázottságot, s nem utolsósorban költségérzékenységet is kívánnak.

Az ilyen típusú, a rendszer egészét fejlesztő munkálatok szakmai előkészítő bizottságokban zajlanak, majd a valamennyi tagország által küldött szakértők, az iskolahasználók képviselőiből, az iskolák vezetőiből álló bizottságokon keresztül egy egyeztetési rendszeren keresztülhaladva nyeri el azt a formát, döntésképes dokumentumot, amelyről végső soron a tagállamok magas rangú képviselőiből álló testület dönt.

Az iskolák, amelyek végső soron megvalósítói a megszületett politikai, szakmai döntéseknek, magától értetődő módon folyamatos résztvevői ezeknek a munkálatoknak. Ez a munkafolyamat jelentősen segíti, hogy a frankfurti iskola is beépítse és hasznosítsa az iskolarendszer által támasztott követelményeket, ám egyben tapasztalataival maga is alkotója legyen ezeknek.